

Meta-evaluatie Maatjesprojecten Fonds 1818

Onderzoek naar resultaten van door Fonds 1818 ondersteunde maatjesprojecten in de periode 2007 t/m 2011

Nelly Zuidam
Januari 2012

Meta-evaluatie Maatjesprojecten Fonds 1818

1. Inleiding

Fonds 1818 heeft sinds zijn oprichting vele maatjesprojecten financieel ondersteund. En terecht; maatjesprojecten passen bij uitstek bij de uitgangspunten van het fonds: het steunen van projecten die mensen in staat stellen zelfstandig en gelijkwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Het is zinvol om eens in de zoveel tijd stil te staan bij de ondersteunde projecten, en vast te stellen of daarmee is bereikt wat ermee beoogd werd; of de wijze van ondersteuning en de gehanteerde criteria nog steeds effectief en zinvol zijn; en/of er wellicht nieuwe ontwikkelingen zijn die voor het beleid en de werkwijze van Fonds 1818 van belang kunnen zijn: een meta-evaluatie.

Vanuit bovengenoemde doelstellingen zijn de door Fonds 1818 in de periode 2007 tot en met 2011 ondersteunde Maatjesprojecten onder de loep genomen.

In deze notitie zal eerst worden ingegaan op het begrip 'maatjesproject'.

Vervolgens wordt de aanpak van deze meta-evaluatie toegelicht.

Daarna volgt een overzicht van de maatjesprojecten die zijn onderzocht, en vervolgens zal een toelichting worden gegeven op de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (die in de bijlagen beschreven staan).

Ook wordt stilgestaan bij gesignaleerde ontwikkelingen.

Vanuit de analyse en toelichting zullen vervolgens conclusies en aanbevelingen worden beschreven.

2. Wat is een Maatjesproject

De definitie van het begrip Maatjesproject leen ik van het Oranje Fonds: projecten die vrijwilligers een-op-een koppelen aan iemand die op bepaalde punten in het leven tijdelijk een coach, mentor of maatje nodig heeft. Uitgangspunt van al deze projecten is het gestructureerde een-op-een contact tussen de vrijwilliger en de deelnemer (of: cliënt) aan het project.

Het maatjesconcept houdt in dat er een 'functionele' vriendschap georganiseerd wordt, wat betekent dat de behoefte van de cliënt voorop staat. Het 'er zijn' voor een ander is belangrijk. De vrijwilliger biedt sociale, emotionele en/of praktische ondersteuning. Met die steun doorbreken cliënten hun isolement en wordt participeren in de samenleving beter mogelijk. Een belangrijk uitgangspunt in het maatjesconcept is het streven naar gelijkwaardigheid.

Maatjesprojecten ten behoeve van kinderen/jongeren (mentorprojecten) hebben een duidelijke preventieve functie: het koppelen van kwetsbare kinderen aan een vrijwilliger moet voorkomen dat kinderen in de professionele hulpverlening terecht komen c.q. buiten de maatschappij vallen. Dit vergt specifieke kwaliteiten van de vrijwilliger, én een professionele organisatie.

Het Oranje Fonds onderscheidt grofweg drie soorten maatjesprojecten:

- Maatjes om jongeren op weg te helpen met school, studie en/of werk (mentor/leermeester projecten) → Mentorprojecten
- Maatjes voor sociaal-emotionele steun
- Maatjes voor meer praktische ondersteuning bij het functioneren in de samenleving (zoals taalontmoetingen en projecten gericht op ex-gedetineerden).

In de praktijk is deze onderverdeling niet rigide te hanteren: de meeste maatjesprojecten zijn in minstens twee categorieën in te delen. Het geeft echter wel een beeld van de reikwijdte en doelgroepen van maatjesprojecten.

In deze evaluatie wordt alleen de term 'maatje' gebruikt. In de praktijk worden ook de termen mentor, coach en buddy gebruikt.

3. Aanpak

Deze evaluatie is tot stand gekomen via de volgende stappen:

- Inventarisatie van maatjesprojecten in de regio Den Haag op basis van de website ikwordmaatje.nl van het Oranje Fonds
- Inventarisatie van door Fonds 1818 beoordeelde maatjesprojecten, die uitgevoerd zijn in de periode 2007 t/m 2011
- Bestudering onderzoeken met betrekking tot methodieken en succesfactoren van maatjesprojecten
- Inventarisatie relevante beleidsnotities Fonds 1818
- Dossier onderzoek: Lezen projectbeschrijvingen en –adviezen, en de ontvangen evaluaties
- Basisoverzicht vragen opgesteld (bijlage 4)
- Alle organisaties per e-mail benaderd met –selectie uit- basisvragen
- Antwoorden en verdieping via telefonische interviews, schriftelijke respons, persoonlijke gesprekken → alles verwerkt in gespreksverslagen
- Ieder project geanalyseerd volgens vast format: inhoud, doelstellingen + bereikte resultaten vanuit aanvrager, aansluiting op beleid/doelstellingen Fonds1818. Op basis hiervan conclusie per project: geslaagd of niet geslaagd (bijlage 2)
- Opstellen financiële en kwantitatieve analyse (bijlage 1)
- Formulieren conclusies en aanbevelingen, vanuit inhoudelijke, financiële en kwantitatieve analyses

4. Overzicht projecten

Projnr	Organisatie/projectnaam	Doelgroep	Besluit
90467	Best Buddies	Verstandelijk gehandicapten	10.000
101768	Buddy Netwerk	Dementerende ouderen/ mantelzorgers	5.000
70570	HOF/Levensboeken	Ouderen	5.000
50955	Humanitas Zuid-West	risicjongeren 12-18	20.000
70702	Humanitas Zuid-West	Psychiatr. Patiënten	5.000
91684	Humanitas Zuid-West	Jongeren 10-20, all.vrouwen, (ex)gedet., nabest.	20.000
100721	Humanitas Zuid- West/Doorstart	Opvoeders/kinderen 6-14	8.000
80777	Jong Perspectief Zoetermeer	Kinderen/jongeren	30.000
91079	Jong Perspectief Zoetermeer	Kinderen/jongeren	22.500
101357	Jong Perspectief Zoetermeer	Kinderen/jongeren	20.000
81589	Mara/De Binnenvest	Daklozen/Maatsch.Opvang	13.000
90602	Mara/Op verhaal komen	Ouderen	20.000
90923	Rondom Mantelzorg	Mantelzorgers	30.000
101001	Rondom Mantelzorg/ mantelmaatjes	Mantelzorgers/vluchtelingen	15.000
101827	School's Cool Delft	Jongeren 12-14	9.050
61712	Stek/Over de drempel	"zorgmijders"	6.250
60508	Vitalis	Kinderen/jongeren	50.000
70898	Vitalis	Kinderen/jongeren	50.000
80983	Vitalis	Kinderen/jongeren	45.000
90718	Vitalis	Kinderen/jongeren	30.000
101128	Vitalis	Kinderen/jongeren	30.000
81353	Vluchtelingenwerk ZHN	Vluchtelingen	10.000
81395	Zebra/Meidenproject&U	Allochtone meisjes 12-18	75.000

In de periode 2007-2011 zijn er 23 maatjesprojecten van 13 organisaties uitgevoerd met steun van Fonds 1818. Alle ontvangen aanvragen in deze periode zijn gehonoreerd: er zijn geen afwijzingen. Bij de onderzochte projecten zijn er vier die nog niet zijn afgerond. Inhoudelijk zijn ze echter zo interessant dat ik ze wel wilde meenemen. De resultaten tot en met 2011 zijn meegenomen, maar er kan voor deze vier projecten nog geen eindconclusie getrokken worden.

Voor deze evaluatie heb ik me beperkt tot de échte maatjesprojecten. Er zijn ook projecten ondersteund die gerelateerd zijn aan het onderwerp, zoals een documentaire, symposium, presentatiemateriaal om vrijwilligers te werven, etc. De doelstellingen en resultaten van dit soort projecten zijn indirect in relatie tot het doel van maatjesprojecten, en daarom moeilijk te beoordelen.

In bijlage 1 is de cijfermatige analyse van de ondersteunde projecten opgenomen.

In bijlage 2 is de analyse per project opgenomen.

In bijlage 3 zijn de specifieke beleidsuitgangspunten van Fonds 1818 opgenomen, waaraan de resultaten getoetst zijn.

5. Conclusies uit analyses

5.1 Kwantitatieve conclusies t.a.v. maatjesprojecten 2007 t/m 2011

- ✓ 23 aanvragen ontvangen én gehonoreerd. Geen afwijzingen.
- ✓ 13 organisaties ondersteund.
- ✓ De meeste projecten liepen in Den Haag.
- ✓ De meeste projecten waren gericht op de doelgroep kinderen/jongeren.
- ✓ De meeste garanties werden niet opgevraagd (dit is de belangrijkste oorzaak van het verschil besluit – definitieve bijdrage).
- ✓ In totaal hebben de maatjesprojecten circa 2.646 mensen bereikt. Hiervan waren er 1.253 vrijwilligers, en 1.393 behoorden tot de doelgroepen’.
- ✓ De projecten hebben vooral kinderen/jongeren bereikt: zo’n 800.
- ✓ Relatief én absoluut gingen de hoogste donaties naar projecten ten behoeve van kinderen/jongeren.
- ✓ Er kan geen zinvolle uitspraak gedaan worden over reële kosten per koppel. Cijfermateriaal biedt niet genoeg houvast (de ene keer worden alle koppels per jaar meegerekend, de andere keer alleen nieuwe koppels). Plus het ene soort maatjesproject vergt veel meer professionele begeleiding (bijv. kinderen/jongeren) dan het andere (verstandelijk gehandicapten).

5.2 Inhoudelijke conclusies t.a.v. maatjesprojecten 2007 t/m 2011

- ✓ Eén project is niet geslaagd en voortijdig afgebroken (Mara/90602).
- ✓ Eén project is wél geslaagd als maatjesproject, maar níet als het gaat om de beoogde doelstelling van de aanvrager, t.a.v. de organisatie rond het werven en trainen van vrijwilligers (Humanitas/91684)
- ✓ Door de diversiteit aan maatjesprojecten, qua doelgroepen en doelstellingen, is het onderwerp traject overstijgend.
- ✓ Er zijn geen specifieke criteria in het beleid van Fonds1818 waaraan de maatjesprojecten getoetst kunnen worden. Toetsing aan de uitgangspunten ‘mensen in staat stellen zelfstandig en gelijkwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk leven en ‘verbeteringen van de positie van doelgroepen in een achterstandspositie’ levert voor in principe alle maatjesprojecten een positief resultaat op.
Derhalve kan geconcludeerd worden dat maatjesprojecten vanuit hun opzet en aanpak zó dicht tegen de visie en doelstellingen van Fonds 1818 liggen, dat ze vrijwel altijd steunwaardig zijn.
- ✓ Tevens kan geconcludeerd worden dat de organisaties die bij Fonds 1818 aankloppen met een maatjesproject, kundig en gedreven zijn. Dat blijkt uit het aantal (nul) afwijzingen, het lage aantal niet/minder geslaagde projecten, de uitkomsten van de evaluaties, en uit de gesprekken met vertegenwoordigers van de organisaties.

5.3 Vrijwilligers

Maatjesprojecten bestaan dankzij vrijwilligers: zij zijn het fundament!

Hoe worden ze geworven, wat is hun motivatie, wie heb je nodig voor je doelgroep: uit de evaluaties en interviews kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- ✓ Vrijwilligers worden met name via de bekende kanalen (vrijwilligerscentrale/HOF, lokale kranten, internet, eigen netwerk) geworven.
- ✓ Over het algemeen zijn er meer vrouwelijke dan mannelijke vrijwilligers. Dit is in deze evaluatie overigens niet speciaal onderzocht, maar kwam ter sprake bij Vitalis: bij veel kinderen is er behoefte aan een –mannelijk- rolmodel, bij gebrek aan een vader in het gezin. Vitalis zoekt mannelijke vrijwilligers op sportscholen en bij fysiotherapie-opleidingen. Bij een ander project trof ik de Gamma en de bibliotheek aan als zoekplaatsen. Kortom: er is creativiteit nodig om de juiste doelgroep vrijwilligers te vinden.
- ✓ Voor vrijwilligers is in alle categorieën de belangrijkste motivatie de voldoening die het geeft om er te zijn voor een ander. Zoals iemand verwoorde: “maatjesprojecten zijn een oefening in vriendschap”. Bij veel maatjesprojecten is gelijkwaardigheid tussen vrijwilliger en deelnemer essentieel: daar biedt het project beide partijen ontspanning en meerwaarde. Ook het opdoen van werkervaring en het vergroten van de eigen wereld – het kennismaken met andere culturen – kunnen voor een vrijwilliger argumenten zijn.
- ✓ Voor de meeste maatjesprojecten is het opleidingsniveau van een vrijwilliger niet belangrijk: aandacht, tijd en (soms) levenservaring doen er veel meer toe.
- ✓ Commitment van de vrijwilliger om zich voor minimaal een jaar te verbinden is een voorwaarde.
- ✓ Bij projecten voor dak- en thuislozen worden vrijwilligers bewust gezocht op hogescholen en universiteiten (met relevante studierichtingen): vrijwilligers moeten het interessant vinden om zich te verbinden aan deze doelgroep.
- ✓ Ook andere maatjesprojecten richten zich op bijvoorbeeld hogescholen: relevant vrijwilligerswerk kan studiepunten opleveren. Toch is dit niet altijd een succes. Zebra is bijvoorbeeld bewust weer afgestapt van het werken met studentenvrijwilligers, omdat deze zoveel begeleiding vroegen, dat dat ten koste ging van de doelgroep zelf.
- ✓ Als het gaat om het binden van vrijwilligers, werken alle organisaties op dezelfde manier:
  - Zorg voor een goede selectie
  - Goede training en begeleiding
  - Regelmatige intervisie

5.4 Succesfactoren

Over het algemeen kunnen de volgende factoren beschouwd worden als essentieel voor het slagen van een maatjesproject.

- Een goede voorbereiding: opbouwen van een netwerk, samenwerking met zorginstellingen, behoeftenonderzoek, heldere afbakening van je doelgroep.
- Duidelijk omschreven en goed gestructureerde organisatie van het project, duidelijkheid over procedures, selectiecriteria, training en begeleiding van vrijwilligers, intervisie etc.
- Plannen goed op papier hebben (probleemstelling, doelstelling, onderbouwing van benodigde uren)
- Strakke planning
- (constant) vinger aan de pols
- Professionele coördinatie
- Coördinator met kennis van en affiniteit met de doelgroep (moet snappen waar vrijwilliger mee te maken heeft)
- Een goede selectie van vrijwilligers.
- Klaar staan en goed zorgen voor de vrijwilliger
- Duidelijke grens trekken waar het vrijwilligerswerk ophoudt

Daarnaast zijn er “doelgroepspecifieke” factoren

Psychiatrie

- Benadrukken naar cliënt dat er geen sprake is van steun
- Gelijkwaardigheid tussen cliënt en vrijwilliger

Jongeren (meiden)

- Actief/outreaching op zoek gaan naar doelgroep en naar maatjes

Kinderen/jongeren

- Streng –arbeidsintensieve!- selectie bij werving vrijwilligers
- Intensieve training

En voor veel doelgroepen

- Niet probleemoplossend zijn –op je handen blijven zitten. Geen zaken overnemen
- Doelgroep niet vanuit problemen benaderen. Dus ook niet alleen over problemen hebben, maar juist iemand de kans geven een andere rol aan te nemen

5.5 Aanbevelingen en wensen uit het veld

De gesprekken met organisaties en de aangeleverde evaluaties leveren veel waardevolle informatie op die ik graag de aandacht wil geven die het verdient. In bijlage 5 heb ik een samenvatting gemaakt van aanbevelingen, ideeën en wensen uit het veld. Absoluut verplicht leesvoer!

6. Gesignaleerde ontwikkelingen

In de gesprekken met vertegenwoordigers van de ondersteunde organisaties kwamen een aantal maatschappelijke ontwikkelingen naar voren die van invloed kunnen zijn op maatjesprojecten. Ook in de ontvangen evaluaties en bestudeerde onderzoeken worden een aantal ontwikkelingen benoemd.

- ✓ De problematiek binnen gezinnen neemt toe. Hierdoor is ondersteuning langer nodig.
- ✓ In toenemende mate worden kinderen met een beperking aangemeld (bij mentorprojecten voor kinderen/jongeren)
- ✓ Zwaardere problematiek trekt meer en meer een wissel op de competentie van de vrijwilligers. Steeds vaker krijgen zij te maken met hulpverleningsproblematiek terwijl zij daarvoor onvoldoende zijn toegerust en dit ook hun taak niet is.
- ✓ Door de hogere eisen die dit aan vrijwilligers stelt, wordt het moeilijker voldoende goede vrijwilligers te werven.
- ✓ Voor veel kinderen is het belangrijk om via de vrijwilliger een rolmodel te krijgen. Er zijn steeds meer eenoudergezinnen, waarbij kinderen een vader als voorbeeld missen. Helaas zijn de vrijwilligers die zich melden voornamelijk vrouwen. Hoe werf je meer mannen?
- ✓ Toenemende vraag door multiproblematiek, teruglopen PGB's, zwaardere gevallen.
- ✓ Overheid gaat sturen op vrijwilligerswerk. Wil reguliere zorg laten vervangen door vrijwillige zorg, en hier op sturen. Dat is contra aan vrijwilligerswerk.
- ✓ Er zal door verschalend inburgeringsbeleid een toenemende behoefte zijn aan maatjesprojecten gericht op vluchtelingen/allochtonen.
- ✓ Door bezuinigingen zijn bij een aantal organisaties belangrijke spilfuncties verdwenen. Dit brengt de continuïteit van maatjesprojecten in gevaar.
- ✓ Door bezuinigingen en afbouw WMO/AWBZ komen er potentieel meer cliënten bij voor maatjesprojecten in de mantelzorg (professionele zorg heeft geen tijd voor aandacht).

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Getoetst aan het beleid van Fonds1818 (zie bijlage 3) zijn vrijwel alle ondersteunde maatjesprojecten succesvol: ze hebben, in veel gevallen aantoonbaar, geleid tot

- Meer zelfvertrouwen bij kinderen en jongeren
- Betere schoolprestaties
- Een groter sociaal netwerk
- Een eerste stap richting het weer oppakken van het leven
- Verhoging levenskwaliteit
- Troost
- Doorbreken van een isolement
- Vergroting sociale vaardigheden, zelfredzaamheid
- Meer toekomstperspectief
- Wegnemen van vooroordelen
- Kennis en waardering voor andere culturen

Niet per project te toetsen, maar wel uit landelijke onderzoeken gebleken: maatjesprojecten leveren voor jongeren significante resultaten op voor hun (sociale) ontwikkeling.

Goede maatjesprojecten kosten geld.

Zeker als het gaat om projecten gericht op kinderen en jongeren is een intensieve selectie, training en begeleiding van vrijwilligers cruciaal. Een effectieve aanpak vraagt dan ook om voldoende middelen voor professionele ondersteuning.

7.2 Aanbevelingen

De belangrijkste aanbeveling naar aanleiding van deze evaluatie is simpel: blijf maatjesprojecten steunen!

Maatjesprojecten bestrijden eenzaamheid, bieden vriendschappen, overbruggen cultuurverschillen, helpen mensen overeind, brengen mensen terug in de maatschappij, en kunnen kinderen en jongeren nét het duwtje de goede kant op geven, waardoor ze niet ontsporen. En dat allemaal met inzet van vrijwilligers!

Hieronder meer aanbevelingen.

Aanbevelingen bij de beoordeling van projecten, c.q. om mee te nemen in advisering aan organisaties die een maatjesproject willen starten.

- ✓ Beoordeel een aanvraag onder meer op basis van de in deze evaluatie beschreven succesfactoren
- ✓ Het opstarten van een maatjesproject vergt veel tijd en energie. Verwacht niet meteen grote resultaten. Investerings in het netwerk, onderzoek naar de (behoeften van) de doelgroep zijn heel belangrijk voor het uiteindelijke slagen. Is hier in de projectopzet rekening mee gehouden?

- ✓ Verwacht niet bij alle maatjesprojecten meetbare resultaten: voor veel doelgroepen telt dat het simpelweg krijgen van onverdeelde aandacht een doel op zich is. Dat kan al heel veel veranderen.
- ✓ Bij mentorprogramma's gericht op jongeren/jongvolwassenen is resultaatmeting wél een aangetoonde succesindicator. Neem dit mee als voorwaarde in een advies.
- ✓ Stimuleer ambitieuze doelstellingen bij mentorprogramma's gericht op risicojongeren. Hier mag meer nagestreefd worden dan 'een steuntje in de rug': mentoring kan de jongeren helpen stappen voorwaarts te zetten.
- ✓ Bij de doelgroep kinderen is vaak geen nulmeting mogelijk t.a.v. te bereiken doelen, omdat kinderen/jongeren zelf niet kunnen aangeven wat ze willen leren of veranderen (ze weten niet dat dingen anders kunnen).
- ✓ Voor een doelmatige inzet van de gelden van Fonds 1818 is het van belang bij elk ondersteund project in het projectadvies aan te geven wat je als fonds hiermee (specifiek) wilt bereiken. Dat biedt focus voor een evaluatie.
- ✓ In het standaard-evaluatieformulier worden met name kwantitatieve resultaten gevraagd. Voor een goede beoordeling van het effect zijn kwalitatieve resultaten vaak minstens zo belangrijk. Niet ieder project leent zich voor zo'n intensieve evaluatie, maar het is de moeite waard, zeker bij omvangrijke of vernieuwende projecten een aantal inhoudelijke evaluatievragen toe te voegen. Hierbij ook stilstaan bij de wijze waarop het effect vastgesteld zou kunnen worden, en een nulmeting!
- ✓ De doelmatige aanpak van een maatjesproject verschilt per doelgroep. Met het formuleren van een aantal aandachtspunten/criteria per doelgroep kunnen projecten beter "op maat" beoordeeld worden.

Aanbevelingen op basis van geconstateerde behoeften

- ✓ Meerjarige (exploitatie) ondersteuning
Voor veel organisaties is het ieder jaar weer veel werk om de begroting rond te krijgen. Dit kost veel uren die ten koste gaan van de kernactiviteiten. Bovendien belemmert dit te komen tot een lange termijn visie. Meerjarige ondersteuning door Fonds 1818 geeft rust, en leidt tot kostenbesparingen, meer tijd voor doelgroep en vrijwilligers, en de kans om nieuwe plannen te maken.
- ✓ Een aantal door Fonds 1818 ondersteunde pilots worden niet gecontinueerd omdat er geen structurele financiering voor te vinden is, en men in de veronderstelling verkeert dat Fonds 1818 alleen in de startfase ondersteunt. Hierdoor leiden de inspanningen en investeringen maar tot zeer vluchtige en kortstondige resultaten. Ook hier kan meerjarige ondersteuning leiden tot betere kansen op inbedding en het vinden van aanvullende (structurele) financiering.

Fonds 1818

- ✓ **Faciliteer en stimuleer samenwerking**
Vanuit diverse organisaties is de behoefte aan uitwisseling, samenwerking en/of gezamenlijk werven/trainen van vrijwilligers geuit. Dit gaat van het realiseren van een sociale kaart tot gezamenlijke huisvesting van meerdere maatjesorganisaties. (zie ook bijlage 4).
Fonds 1818 kan dit actief stimuleren en faciliteren.

- ✓ **Ondersteun de werving van vrijwilligers**
De werving en selectie van vrijwilligers vergt doorlopend inspanningen van organisaties. Ondersteuning hierin –eventueel voor meerdere organisaties/doelgroepen tegelijk, is welkom.

- ✓ **Ondersteun en/of stimuleer (onderzoek naar nieuwe) maatjesprojecten buiten Den Haag.** De spreiding van door Fonds 1818 ondersteunde maatjesprojecten over het werkgebied levert veel witte vlekken op. Vitalis signaleert een behoefte aan maatjesprojecten voor kinderen in Delft, Vluchtelingenwerk ZHN vraagt ook om meer steun voor projecten in het meer landelijke gebied.....

- ✓ **Laat je inspireren door de wensen en aanbevelingen in bijlage 5!**

Bijlagen

Bijlage 1	Cijfermatige analyse van de ondersteunde projecten
Bijlage 2	Inhoudelijke analyse per project
Bijlage 3	Beleid en uitgangspunten van Fonds 1818 t.a.v. maatjesprojecten
Bijlage 4	Vragenlijst
Bijlage 5	Aanbevelingen en wensen vanuit het veld

Geraadpleegde bronnen

De Beste Maatjes

Evaluatie campagne De Beste Maatjes van het Oranje Fonds 2007-2010

Verwey-Jonker Instituut

Fabian Dekker, Huub Braam

5 november 2010

Meer dan een steuntje in de rug

Succesfactoren van coaching en mentoring onderzocht

Movisie

Matthijs Uyterlinde, Vasco Lub, Nada de Groot, Ard Sprinkhuizen

September 2009

Werken met methodieken binnen de intensieve vrijwilligerszorg

Een handreiking voor vrijwillige Thuishulp, Vriendendiensten, Buddyzorg

Mezzo, Landelijke Vereniging voor Mantelzorgers en Vrijwilligerszorg

Jaarverslagen

- Stichting Jong Perspectief
- Stichting Vitalis

Websites

- Fonds 1818
- Oranje Fonds
- Stichting Oikos
- Ik word Maatje
- Two Get There

Bijlage 1

Cijfermatige analyse van de ondersteunde projecten

Bijlage 2

Sub evaluaties per project

De inhoud van bijlage 1 en 2 is hier niet opgenomen.

De lengte van deze publicatie en de mogelijke vertrouwelijkheid van bepaalde informatie spelen hierbij een rol. Voor eventuele vragen kan contact worden opgenomen met Fonds 1818.

Beleidsdoelen Fonds 1818

Bij het beoordelen en evalueren van maatjesprojecten zijn de volgende doelstellingen en uitgangspunten van Fonds 1818 relevant

Voortbouwend op oude idealen steunt Fonds 1818 projecten die mensen in staat stellen zelfstandig en gelijkwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Vanuit het aandachtsgebied Zorg en Welzijn richt Fonds 1818 zich op mensen met een achterstand binnen of tot de samenleving, mensen die extra aandacht goed kunnen gebruiken. De gedachte hierbij is hen de mogelijkheid te bieden op volwaardige wijze aan de maatschappij deel te nemen. Begrippen als zelfredzaamheid, zelfstandigheid en activering zijn van groot belang.

Fonds 1818 is van mening dat welzijnsprojecten waarmee zelfstandigheid, participatie, integratie en sociale samenhang worden bevorderd om zodoende isolement en vervreemding te voorkomen, van essentieel belang zijn.

In het domein zorg richt Fonds 1818 zich op het 'aan zorg gerelateerde welzijn'.

Bij het 'aan zorg gerelateerd welzijn' denken we aan projecten, die de leefsituatie of kwaliteit van leven van mensen met een achterstand in de samenleving verbeteren, meer specifiek: gehandicapten, psychiatrische patiënten en ouderen met een beperking.

Specifieke onderwerpen en doelgroepen

Vrijwilligers

- Deskundigheidsbevordering: goed opgeleide vrijwilligers zullen hun vrijwilligerswerk met meer vertrouwen en plezier doen en daarbij de doelgroep voor wie ze het doen beter ten dienste kunnen zijn.
- Stimulering: bij het werven en voorlichten van vrijwilligers zien we graag samenwerking tussen verschillende organisaties.
- Ondersteuning: algemene zaken waardoor het vrijwilligerswerk binnen een organisatie op een betere manier uitgevoerd kan worden.
- Waardering: voor vrijwilligersfeestjes zal Fonds 1818 geen bijdrage beschikbaar stellen, tenzij de organisatie een inhoudelijk thema aan het vrijwilligersfeestje koppelt.

Geestelijke gezondheidszorg

Verbetering van de positie van psychiatrische patiënten.

Verbeteringen van de positie van doelgroepen in een achterstandspositie.

Vluchtelingen

Ontplooiing, zelfredzaamheid en sociale inbedding van vluchtelingen → verbetering achterstandspositie.

Mantelzorg

Projecten gericht op voorlichting aan mantelzorgers en verlichting van de zorgtaken van mantelzorgers kunnen in beginsel op steun rekenen. Hiertoe behoren ook initiatieven die gericht zijn op verbetering en uitbreiding van Buddyzorg en Vriendendiensten. Initiatieven die de zorgtaken van de mantelzorger verlichten moeten bij voorkeur gericht zijn op structurele inbedding en toekomstige steun van overheden. Denk hierbij in het bijzonder aan de invoering van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Samenwerking tussen steunpunten Mantelzorg onderling en/of met belangen-, welzijns- of zorgorganisaties is een pré.

Bewoners van verzorgings- en verpleeghuizen

Belangrijke uitgangspunten bij de beoordeling van aanvragen op dit terrein zijn:

- Zelfredzaamheid
- Eenzaamheidsbestrijding
- Kwaliteit van leven
- Ouderen in staat stellen hun zelfwaardering te behouden
- Volwaardige deelname aan de samenleving van zowel ouderen van binnen als buiten de zorginstelling.

Evaluatievragen

Van de meeste ondersteunde projecten was al een evaluatieformulier ontvangen, conform de standaardvoorwaarden bij een donatie. Deze evaluaties gaven echter niet in alle gevallen genoeg informatie om een duidelijke conclusie te kunnen trekken over de werking van een project. Bovendien leek het me zinvol om te weten hoe het nú gaat met projecten waarvan de ondersteuning door Fonds 1818 beëindigd is, en heb ik de evaluatie benut om organisaties meer algemene vragen over maatjesprojecten voor te leggen.

Al met al leverde dat onderstaande vragen op. Al naar gelang de aard van het project en de organisatie, en van de informatie die al was gegeven, zijn hieruit vragen geselecteerd en voorgelegd.

- Wat is de huidige stand van zaken
- Wat wordt gezien als de meest effectieve wijze om vrijwilligers te werven en te behouden
- Zijn er per gezin/koppeling vooraf doelen bepaald?
- Zijn deze doelen gemonitord en geëvalueerd, wat zijn de resultaten?
- Hoeveel koppels zijn er nu?
- (Hoe) wordt het project voortgezet?
- Wat zijn voor u de kwalitatieve successen en leerpunten van dit project
- Graag ook niet verwachte “neveneffecten” benoemen.
- Wat ziet u als kritische succesfactoren voor een maatjesproject?
- Welke elementen spelen op organisatorisch vlak een rol bij het slagen van het project. Hierbij valt te denken aan training/begeleiding van de vrijwilligers, de wijze waarop de organisatie ondersteuning biedt en de contacten met hulpverleningsinstanties.
- Welke maatschappelijke ontwikkelingen signaleert u die invloed hebben op maatjesprojecten.
- Heeft u aanbevelingen voor beleid van Fonds1818.

Van alle interviews zijn verslagen gemaakt die zijn opgeslagen in de projectdossiers.

Wensen/behoefte vanuit het veld

In de interviews die zijn gehouden voor deze meta-evaluaties is ook gevraagd naar aanbevelingen aan Fonds 1818. Dit leidt tot een inspirerende verzameling van algemene visies en aanbevelingen, en specifieke wensen, die ik hier in willekeurige volgorde heb opgenomen.

- ✓ Draag bij aan samenwerking en “ontschotting” tussen organisaties en doelgroepen. (Misschien helpen de bezuinigingen hier nu in mee, samenwerking moet wel).
- ✓ Blijf maatjesprojecten ondersteunen. Het is niet vernieuwend, maar héél waardevol!
- ✓ Het is nú het moment om maatjesprojecten te ondersteunen. Er is steeds meer kritiek op professionele welzijn en zorgsector. Deze wordt steeds bureaucratischer i.p.v. mensgerichter. Particulier initiatief is heel belangrijk.
- ✓ Blijf in de hoek van de kwetsbare mensen.
- ✓ Wellicht een handboek / trainingstraject voor het geven van intervisie: onderdelen daarin zijn te veralgemeniseren: intervisiemethoden, gesprekstechnieken, grenzen stellen, slecht-nieuws gesprekken, zelfreflectie-tools.
- ✓ Evaluatietechnieken “Meten is weten”: belang van periodieke evaluaties en het verwerken van evaluatieresultaten, het meten van effecten / resultaten om hiermee te meten of de organisatie op de goede weg is of waar verbetering mogelijk/nodig is.
- ✓ Verbinden: er zijn vele maatjesprojecten maar ieder richt zich op een bepaalde doelgroep. Wij (= Zebra) verwijzen vaak door indien de persoon niet in onze doelgroep valt. Een sociale kaart en samenwerking onderling (verwijzen naar elkaar) is wenselijk. Wij ervaren echter dat deze bereidheid tot samenwerken afwezig is.
- ✓ Heroverwegen duur van ondersteuning van goed draaiende en succesvolle projecten.
- ✓ Verbinden van partijen (inhoudelijk of regionaal/geografisch).
- ✓ Werving voldoende vrijwilligers is over de hele linie een knelpunt!
- ✓ Neem kleinere gemeenten mee in projecten: het aanbod in grotere steden wordt vaak wel gerealiseerd, terwijl het in kleinere gemeenten juist vaak achterblijft.
- ✓ Blijf goede projecten steunen in hun continuering (en informeer organisaties over deze mogelijkheid).
- ✓ Zebra zou graag de maatjes een keer in het zonnetje zetten: zowel de meiden als de coaches. Misschien zelfs “Den Haag breed” organiseren: gezamenlijke dag/feest voor alle Haagse maatjes?
- ✓ Gezamenlijke werving van maatjes: iedereen kan een maatje zijn: zoveel verschillende projecten/doelgroepen.

- ✓ Goede maatjesprojecten zijn arbeidsintensief.
De prijs per koppeling als criterium hanteren doet geen recht aan de kwaliteit van projecten. Een goed maatjesproject bereikt wat de professionele hulpverlening niet kan bereiken.
Vrijwilligers worden een belangrijk rolmodel. Contacten blijven vaak jarenlang in stand, tot lang nadat het officiële maatjesproject is afgerond. Wat is je zoiets waard?!
- ✓ Er is een buddyvraag bij verstandelijk gehandicapten van 35+ en van 12 t/m 16 jaar.
- ✓ De methodiek van netwerkcoaches kan voor heel veel doelgroepen worden toegepast: alleenstaande ouderen, nabestaanden/rouwenden, ex-gedetineerden, ... Iedereen die in een sociaal isolement terecht komt.
- ✓ De methodiek van maatjesprojecten is géén kostenbesparend middel, het moet worden ingezet vanuit een maatschappelijke visie (burgerparticipatie).
- ✓ Zet minder in op de reguliere maatjesprojecten, en kijk meer naar maatjesprojecten die meerdere beleidsdoelen raken: wat zijn de komende tijd de opgaven waar gemeenten voor staan? → Maatjesproject als beleidsinstrument.
- ✓ De methodiek van levensboeken kan ook succesvol worden toegepast op andere doelgroepen dan ouderen. Denk aan gestraften, dak- en thuislozen, uitkeringsgerechtigden, etc. Verhalen die veel zeggen over de omstandigheden waarin men keuzes heeft gemaakt en de (on)vermijdelijkheid van keuzes.
- ✓ Versterk kansrijke maatjesprojecten. Misschien kan op basis van dit onderzoek een keuze gemaakt worden van succesvolle en kansrijke maatjesprojecten die het waard zijn om met een meerjarig investeringsplan te borgen. → vanuit het perspectief van de vrijwilliger/burger/kwetsbare groep, niet vanuit de overheid.
- ✓ Maatjesprojecten in de zorg voor ernstig zieke kinderen (maar niet zeker of hier ook een behoefte is).
- ✓ Meerjarensteun geeft de mogelijkheid om meer op lange termijn te denken. Geeft rust en tijd voor andere dingen.
- ✓ Nu er meer studenten als vrijwilligers worden geworven, is er behoefte aan een locatie in het centrum waar koppels naar toe kunnen, omdat studenten vaak niet in Den Haag wonen. Gaat om een ruimte waar bijv. geknutseld kan worden, of een spelletje gedaan kan worden. Een soort huiskamer. → vraag van Vitalis.
- ✓ Er is vraag naar de werkwijze van Vitalis in Delft. Hier is niets op dit vlak.
- ✓ Innovatiemogelijkheden op het snijvlak van zorg en maatjesprojecten. Bijvoorbeeld het begeleiden van kinderen met obesitas door een maatje → Humanitas